

Vse epise, v očno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravištvu v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franciškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. Uč.“ — Ljubljana — ima s članarino še plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Seja širjega sosveta UJU poverjeništvo Ljubljana dne 5. januarja 1925.

Po sklepu ožjega sosveta UJU poverjeništvo Ljubljana se vrši v ponedeljek, dne 5. januarja 1925 seja širjega sosveta v Ljubljani v mestni dvorani na magistratu ob pol 9. uri zjutraj.

Dnevni red:

1. Poročilo poverjenika tovariša L. Jelenc.
2. Poročilo o seji širjega glavnega odbora UJU v Beogradu. — Poroča strokovni tajnik R. Dostal.
3. Naše materialne in pravne zadeve. — Poroča urednik „Učit. Tov.“ Iv. Dimnik.
4. Smer naše stanovske politike. — Poroča tov. A. Gmus.
5. Poročilo o upravi naših listov. — Poroča glavni blagajnik M. Fegic.
6. Določitev časa, kraja in dnevnega reda pokrajinske skupščine.

VLADIMIR POŽAR:

Pravni položaj učiteljstva.

(Konec.)

Iz tega sledi za nas aktivne uslužbenke 1. da se nas bo pred dosego popolne službene dobe upokojevalo do 1. sept. 1926 po starih zakonih, 2. da dobijo pokojnino po novem vse učne moči, ki so po 1. sept. 1923 dosegle 32 službenih let in 3. da dobi pokojnino po novem predpisu tudi ono učno osebje, ki se upokoji, ker je završilo 65. starostno leto.

Iz svojega poročila posnemam za nas samo: 1. vsak učitelj in učiteljica se podrobno seznani z novim uradniškim zakonom, ki si ga nabavi z naročitvijo priročne knjižice Tiskovne zadruge v Ljubljani, 2. da uradniški zakon še ni v celoti izveden, ker mu nedostaja še izvršnih naredb oziroma uredb, ki bodo za nas ugodne le v slučaju, da se vsi tesno oklenemo naše močne organizacije UJU, potem katere smo dosegli že marsikak pribojšek v gnotnem in moralnem oziru in jih bomo temveč, čimveč nas je vestnih organizirancev, ki hočemo delati za naš skupen blagor in ne držati križem rok, da vse store drugi.

Od UJU, kojemu izrekamo za obrambo naših pravic in za dosegle uspehe v oziru uradniškega zakona pričaku-

7. Predlogi, nasveti in slučajnosti.
UJU Poverjeništvo Ljubljana.
dne 22. decembra 1924.

Rudolf Dostal,
tajnik.

Luka Jelenc,
poverjenik.

Opomba: Eventualne predloge naj pošljejo okrajna društva poverjeništva najmanj 3 dni pred sejo in se na kasnejše poslanske predloge ne bo oziralo. — Po čl. 14. pravil UJU so člani širjega sosveta člani ožjega sosveta in vsi predsedniki okrajnih društev. Prisotnost vseh članov na seji je obvezna. Ako se kak član ne more udeležiti seje, naj pooblasti namestnika. Zastopana morajo biti vsa društva!

Po čl. 40. a) plačajo predsednikom oziroma namestnikom stroške okrajna društva.

Mesto prilaganja vseh števil prilog k prošnjam, naj bi zadostovalo zrelostno in usposobljenostno izpričevalo ter prvi in zadnji imenovalni dekret, ker obstoja nevarnost, da se tako številne listine založe ali izgube. Ostali dekreti naj bi se navedli kot nekdanji v osebnih popisnicah.

4. Glede službenih prejemkov naj skuša UJU doseči, da se nam čimprej in skupno izplačajo zaostanki za dobo od 1. oktobra 1923, ker le z njimi si moremo nabaviti potrebne obleke in drugih najnujnejših potreb.

5. Če že ne vsemu učiteljskemu stanu, je vsekakor doseči našemu obmejnemu učiteljstvu ugodnosti iz čl. 40. novega uradniškega zakona in to z doplačilom v denarju. (Glej utemeljitev na str. 4. referata).

Na podlagi istega člena pa je izposlovati tudi času in delu primernih opravičnih doklad šolskim voditeljem in to za vso dobo, odkar se je to izplačevanje ustavilo. — Učiteljstvu našega obmejnega okraja se šteje po čl. 137. — 8 mesecev službe za popolno leto.

6. Glede izplačila postavno določenih stanarin smo mnenja, naj se nam izplača vsa stanarina, ki je del plače, mi pa bomo odplačevali faktično vrednost stanovanj občinam v višini, ki jo določi posebna od okrajnega glavarstva v to sestavljena komisija, v kateri mora biti

tudi okrajni šolski nadzornik, ki pozna vsa naša naturalna stanovanja. Zadeva je nujna, ker bo sicer skupen odteglaj za dobo od 1. oktobra 1923 do nadaljnjega občuten.

7. Vsled draginje življenjskih potrebščin, ki je v našem okraju vsled neposredne bližine z državo boljše valute vseobča, hudo pa tudi, ker je večina šol našega okraja silno oddaljena od železnic naj bi prišel ves naš okraj v višji draginski razred.

8. Izposlovati nam je brezplačno zdravljenje v bolnicah Slovenije. Če ni državnih bolnic, naj krije stroške našega zdravljenja v deželnih in drugih bolnicah država in to na ta način, da vso oskrbo plača.

9. Glede naših službenih pravic in dolžnosti izdaj prosvetni oddelek poseben pravilnik, ki velja do novega šolskega zakona. Iz njega bodi razvidno med drugim tudi, kakšno je naše razmerje napram veroučiteljem — dušnim pastirjem in njihovo napram nam in so li isti v izvrševanju učiteljske službe pokorni temu novemu zakonu ali ne, kot so morali biti po prejšnjih predpisih.

10. Z ustavo je spravi v sklad tudi nadzorovanje šolskih otrok pri verskih vajah in določiti, je li učiteljstvo dolžno nadzorovati šolsko mladino tudi pri procesiji Rešnjega Telesa ali ne.

Učiteljski pravnik.

—Š Veljavnost meščanskošolskih izpričeval v zadevah uradniškega ranga. Prosvetni oddelek za Slovenijo. Štev. 22.209. Ljubljana, dne 11. decembra 1924. Gospod minister prosvete je z odlokom O. N. br. 64.352 z dne 27. novembra 1924 v zvezi s prejšnjim odlokom O. N. br. 28.230 z dne 2. julija 1924 (Prosvetni oddelek za Slovenijo št. 11.100 z dne 12. julija 1924) odredil: da je odpustno izpričevalo javnih trirazrednih meščanskih šol v Dalmaciji in v Sloveniji, katere so obstojale do leta 1922, enakovredno izpričevalu čez četrti razred meščanskih šol ter da odgovarja izpričevalu „strokovne šole s predpisanim zaključnim izpiztom“ v znižani zadnjega stavka čl. 6. zakona o civ. uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z 31. julija 1923.

—Š Kako je treba navajati v „Uradnem listu“ razglašene zakone, navedbe itd. V svojih dopisih in poročilih navajajo uradi zakone, navedbe, razpise, razgla-

se, ki se razglašajo v „Uradnem listu“, vsak po svoje. Nekateri navajajo številko „Uradnega lista“, drugi številko, pod katero je izšel zakon (naredba) v „Uradnem listu“, tretji navajajo pa zopet oboje. Glede na ta različni način navajanja je včasih težko hitro poiskati zakon, naredbo itd., ki se navaja. Zato naj uradi v bodoče pri vsakem zakonu, naredbi ali kar je, označijo: 1. dan, mesec in leto zakona oziroma naredbe; 2. številko, pod katero je bil zakon (naredba) v „Uradnem listu“ razglašen in 3. številko „Uradnega lista“, in sicer v obliki ulomka: številko, pod katero je bil zakon (naredba) razglašen, kakor števec, številko „Uradnega lista“ pa kakor imenovalce.

—Š Tožbe državnih nameščencev na Državni svet. Iz Beograda poročajo: Na Državni svet je vloženih nešteto pritožb državnih nameščencev radi prevedbe. Državni svet jih rešuje marljivo in splošno se priznava, da dela pri tem temeljito in pravično. Tožitelji seveda nestročno čakajo na rešitve in skušajo po vseh možnih potih doseči intervencije pri Dr-

LISTEK.

T. SELIŠKAR:

O potrebi poučnega lista za mladino.

Ali je to sploh potreba —? Zmiganje, obratne trditve, pričkanje nekaj posrečenih in neposrečenih razprav in na koncu rezultat, ki je zelo podoben ničli. Tako bi to bilo v onih časih, pred onim razmahom, ki je povzdignil naš stan nad povprečnost običajnega intelektualca. V teh časih pa, ko gre učiteljstvo s precejšnjo naglico nasproti svojemu končnemu velikemu smotru (saj sme n. pr. sanjati še o fakultetskimi izobrazbi!) se to ne bo zgodilo in prepričan sem, da te kratke vrstice ne bodo šle mimo onih, ki so v stanu rešiti to vprašanje. Namreč vprašanje: Kako, kje, in s kakim sredstvi izdajati tak list — zakaj vprašanje v uvodu je že itak samoočeno rešeno in se glasi: Je potrebno brez dvoma v isti meri, kakor je potreben mladini zabaven list.

Sicer je drugod v vprašanje že izgubilo svojo aktualno važnost — iz enostavnih razlogov. Ker se je rešilo v pozitivnem smislu in se je to tudi dejansko potrdilo z izdajanjem takih listov. Mislim namreč: Strogo poučnih (znanstvenih) mladinskih listov.

Mladina po veliki večini zelo rada čita. In vsakdo je opazil, da rajši čita, in tudi z veliko večjo vnemo, druge mladinske poučne in zabavne publikacije nego šolske. Tu se pojavlja tista neposredna upornost proti tistemu kar mora in neposredno nagnjenje k tistemu, ki ni v zvezi z njihovo primarno dolžnostjo. To sicer ni nikako zlo, vendar pa je točka, ki povzroča pozornost. Vzglede izmed mnogih: Največje veselje zavladava v mojem razredu, kadar vstopim z zavitkom, v katerem je prinesel pismonoša nove številke „Zvončka“. „Je že tu! Zvonček! Zvonček!“ In ob koncu ure se jih komaj otresem. „Meni! Meni!“ Tisti srečni, ki pridejo na vrsto pa hitro pipce v roke in liste narazen. In kaj mislite, kaj so si še omislili ti moji vneti bralci. Ker ni dosti števil — vstanejo po končanem pouku v šoli in dva tudi trije so nagnjeni nad enim listom — tako, da mi je bilo v začetku to mučno zaradi staršev, ki pa so se sedaj že privadili razvadam svojih otrok. (Seveda, vsi otroci niso tako vneti — računam pa do 80%, kar je lepo število!)

„Zvonček“, ki vodi našo mladinsko literaturo, je postal v zabavnem in pa v poučnem (neposredno moralnem in vzgojnem) smislu tako važen, skoraj neprecenljiv — da bi, recimo, če bi prenehal izhajati, bil to zelo, zelo hud udarec za našo mladino.

Manjka pa mu mladinsko znanstvenega dela. Po svojem skromnem mnenju

je pa to itak prav, zakaj, če se ne motim, bo „Zvonček“ v najkrajšem času postal to, kar si predstavljam pod idealno revijo zgolj lepe mladinske literature. In čemu bi ga motili in ga ustavljali na tej lepi poti!

Torej: Ustanovimo poleg tega lepo literarnega in moralno poučnega lista še strogo mladinsko znanstveni list.

Naša doba je doba človeškega veluma, Darwin je zagnal razkrojna dejstva v razpadajočo reakcijo cerkvenih tez. Häckel jih je postavil na glavo, človek si je podvzel morskno globino in ozračje, zbližal je kontinente in ne bo dolgo, ko bodo brneli na polih žice anten, iz človeških možgan se je obesila misel na elektrone. Tehnika se izpopolnjuje v tisto, kar je bilo še pred desetimi leti nemogočnost, človek že plete zanjko, da jo vrže na Mars, ultra violetni žarki, radiofotografija... Človek hiti.

Ko mi je razkazoval neki znanec v Nemčiji svojo meščansko šolo, me je peljal tudi v delavnico. In tam sem pasel svojo radovednost na nešteti aparatih, miniaturnih strojev, izdelkov iz lesa, lepence, kovine, mavca — in konečno na radio-aparatu. In ko sem ga vprašal koliko stane taka naprava, se mi je zmagovalno nasmešnil in dejal: „Skoraj nič. To so napravili učenci sami!“ „Delovna šola —?“ sem ga vprašal. „Da! Toda v veliki meri so pripomogli k tem uspehom naši mladinski znanstveni časopi-

si“, mi je pojasnjeval in mi pokazal najrazličnejše take publikacije.

In te dni mi je isti znanec poslal še neki nov mladinsko-znanstveni časopis, ki se imenuje „Unser Schiff“. Smoter takega časopisa podam najbolje, če priobčim v celoti proglaš uredništva, ki se glasi:

„Halo, mladina! Na krov! Pozor! Kapitan govori!“

V širni svet odjadramo! V led polarnih pokrajin, v vročino tropičnega solnca. Po vodah Atlantskega, Indijskega in Tihega oceana drvi naša ladja. V vse dežele Evrope, v Ameriko, v Afriko, v Azijo, v Avstralijo! Spoznati moramo domovino in daljino: opazovati hočemo vse kar je važnega na svetu.

Kar je premajhno našim očem, oglejmo si s povečevalnim steklom in z mikroskopom, kar je preoddaljeno, opazujmo z daljnogledi.

O vsem se hočemo poučiti kar je pri nas in drugod — kar nam nudi narava, šport in klinika, da si okrepimo duh in telo, da si vadimo oči in roke — da postanemo možje.

Povzpeli se bomo na vrhove gor, gledali bomo v kraterje vulkanov, kopali se bomo v rekah in jezerih, vozili po železnici in v avtu, pluli v zrakoplovu, jezdili na konju, muli, slonu, kameli — sledili bomo nosoroge in leve v Afriki, kengeruje v Avstraliji, medvede v Kanadi, tigre v Indiji, pili bomo čaj pri Kitajcih, pome pri zamorcih, kvas v

žavnem svetu v svojo korist. V Beogradu živeči Slovenci dobivajo neprestano pisma in prošnje, naj intervenirajo, da bo Državni svet to ali ono pritožbo čimprej rešil in to v gotovem smislu. Zato je treba javnosti in prizadete opozoriti, da je državni svet sodnija, ne pa upravna instanca. Intervencije pri sodniji pa so nedopustne. Svetovati je zato, da se vsi tozadevni pritiski v bodoče opuste.

Splošne vesti.

Srečno in veselo novo leto želimo vsem našim sotrudnikom in naročnikom!

**Uredništvo in uprava
UČITELJSKEGA TOVARISA.**

— Na višji pedagoški šoli v Zagrebu se odpre tretji tečaj. Pri prosvetnem ministrstvu je bila deputacija iz Zagreba, ki je naprosila otvoritev tretjega letnika.

— Dodatek k razpisu učnih mest na osnovnih šolah v ljubljanski oblasti.

Na osnovni šoli v Domžalah, šolski okraj Kamnik, se razpisuje eno mesto za učitelja ali učiteljico;

na osnovni šoli v Laškem, šolski okraj Laško, eno mesto za učitelja ali za učiteljico;

na dekliški osnovni šoli v Trbovljah-Vodah, šolski okraj Laško, eno mesto za upraviteljico;

na osnovni šoli v Preserju, šolski okraj Ljubljana-okolica, eno mesto za učitelja in eno mesto za učiteljico;

na osnovni šoli v Valtj vasi, šolski okraj Novo mesto, eno mesto za učitelja ali za učiteljico.

— Kar ne več vprašaj! Univerzalni informativni biro »Argus«, Knez Mihajlova ul. 35. Tel. 6-25. Beograd, (Pasaž Akademije Nauka.)

— Izpremembe v šolstvu pri mariborski oblasti. Svoje mesto je nastopil v prosvetnih zadevah višji nadzornik dr. Poljanec kot referent. Do ureditve novih prostorov za oblast pa bo reševal prosvetne zadeve mariborske oblasti še v Ljubljani. Višji šolski nadzornik za osn. šole g. Schell že posluje v Mariboru, kakor tudi dva novoimenovana okrajna šolska nadzornika gg. Lichtenwallner in Tomažič. Z dnem 20. decembra 1924 so dobila šolska oblastva ukaz, da imajo spise pošiljati direktno v Maribor.

— Meščansko — deško in dekliško šolo — dobila v bližnji bodočnosti viška in zgornješišenska občina pri Ljubljani. Predpriprave so v teku.

— Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani je ustregla prošnji Zveze jugoslov. železničarjev in dovolila za člane in njih družine 50% popust, in sicer za balkon in galerijo. Zveza je založila posebne izkaznice, ki jih izdaja pokrajinski odbor za vsakokratni obisk gledališča. S temi izkaznicami se dobe pri gledališki blagajni, ki si izkaznico pridržijo, vstopnice za polovično ceno, in sicer le zvečer pred predstavo.

— Kurz za izpite na meščanskih šolah. Pokrajinski odbor Zveze jugoslov. želez. priredi v Ljubljani večerni kurz, v katerem bi se člani, ki se nahajajo na položajih III. kategorije uradnikov, a so

Sibiriji, jedli mesa jelenov pri Eskimih; zlezli bomo v kotle raznih strojev, splezali na jambore anten, iskali zlato in diamante, delali v kemijskih laboratorijih in izdelovali bomo fizikalne aparate, zbirali rastline, hrošče in metulje. Zanimali se bomo za vse kar nas obdaja.

Ponavljam: Troje je besed, ki nas bodo razveseljevale; Narava, šport in tehnika!

Kdor hoče z nami, na krov!
In sedaj: Dvignite sidre! Odjadrajmo! —

In oglejmo si še vsebino: Iz narave: Ali še pride nova ledena doba? Lov na nosoroge. Kako je na luni? Antilope. Rastlinske kisline. Bened. O vremenu itd. Šport: O teku. Plavanje. Ribolov. Solčna kopel. Pravila za nogomet. O pravilnem držanju telesa itd. Tehnika: O mostovih. Svetovni rekordi motornih čolnov. Zvezdarne. Moč atoma. Hamburško pristanišče itd. In še bogata rubrika »Razno«. List je tudi bogato ilustriran.

Ali ni to krasen program? In kakor si je »Zvonček« osvojil srca otrok, tako bi se tudi tak list. Dajmo, premišljamo o tem in dajmo mladini kar ji gre, zakaj s takim listom ji bomo vzbudili veselje do prostovoljnega učenja in spoznavanja — in pokažimo ti to, česar neliši in ne more videti v šoli.

pri prevodbi ostali zvančniki, ker niso imeli dovolj šolske izobrazbe, pripravljali za izpit za četrti razred meščanske šole. Poučevali bi strokovni učitelji meščanskih šol, ako se priglasijo dovolj reflektantov. Prijave sprejema pokrajinski odbor Zveze, Gradišče 7.

— Ormoško okrajno učiteljsko društvo je nabralo dne 6. novembra t. l. pri zborovanju za prezgodaj umrlo tovarišico gđc. Barico Klampfer k njenemu spomeniku 150 Din ter iz društvene blagajne dodalo še 50 Din, tako da je v ta namen odposlalo 200 Din. Uboga nima roditeljev! N. v m. p.!

Imenovanja in napredovanja.

— Iz ministrstva prosvete. Profesor beograjske univerze dr. Viktor Novak je imenovan za referenta za visokošolske zadeve.

Naša gospodarska organizacija.

—g Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta je darovala gđc. Anica Škerletova, učiteljica s Sinjega vrha, 30 Din. Živela! — Letošnji darovi znašajo 25.017,50 Din. — Društvo se ob sklepu poslovnega leta 1924. vsem darovalkam in darovalcem najprilicneje zahvaljuje in prosi nadaljnje blagonaklonjenosti ter želi dosežanjim društvenim podpornikom in njihovemu naraščanju srečno in plodonosno novo leto 1925!

REZERVNI SKLAD

prostovoljni organizacijski davek.

X. izkaz.

Blagajniško stanje po IX.	
izkazu	4487,50 Din
Seljan Marija	8.— »
Hočevar Terezija	8.— »
Stroj Mira	8.— »
Konjiško učit. društvo	250.— »
skupaj	4761,50 Din.

Prispevki za rezervni sklad so skoro popolnoma izostali. Naše članstvo pozablja na to prepotrebno ustanovo.

Tovariši in tovarišice! Spomnite se je z malim zneskom sedaj ob novem letu.

Vsem darovalcem iskrena hvala!

Vesele praznike in srečno novo leto vsem!

Upravnik.

—r Za obmejne šole. Mariborska moška CM podružnica je uvedla letos obsežno nabalno akcijo v svrhu podpore obmejnih šol z božičnico. Z nabrano vsoto in skladom bivšega odbora Slovenske šole v Mariboru je bilo razdeljeno obmejnim šolam 23.675 Din. Posamezne šole so dobile povprečno po 1500 dinarjev.

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učitelstvu in šolam, posebno pa šolskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potem Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica, štev. 6.

Ocene.

— Maurica Leblanc: »Tigrovi zobje«. Iz francosčine prevel F. J.—o. Knjižnica »Jutro«, zvezek 7. Ljubljana 1924. Založilo »Jutro«, št. 274. Cena broš. 30 Din, vez. 40 Din, poštnina 2 Din.

»Tigrovi zobje« spadajo med najzanimivjše detektivske romane. Skozin-skoz napet, duhovit in poln velikih, občudovanja vrednih dogodkov, ki se dogajajo radi podedovanja dvestomilijon-ske dedščine. Kdor vzame knjigo v roke, jo ne odloži preje, dokler je ni prečital. Roman je okrašen z lepo naslovno sliko. Naroča se pri upravi »Jutra« ali »Tiskovni zadrugi« v Ljubljani.

—k Schönherr. Zemlja. Življenska komedija v treh dejanjih. Posloven M. Skrbinek. Oder, zbirka gledaliških iger 8. zv. V Ljubljani 1925. Založila Tiskovna zadruga. Cena broš. 15 Din, poštnina 75 para več.

Schönherrjeva drama Zemlja je zajeta iz pristnega kmečkega življenja. Godi se visoko v gorah v obližu ledenikov na posestvu 72 let starega Kremena, ki noče izročiti svojega posestva 46 letnemu sinu Janezu, ki bi se rad oženil z očetovo dekle Rezo ter postal samostojen. Upanje se mu vzbudi, ko udari očeta konj, da začne hirati. Vedno ga je manj, vsak dan je slabši, tako da je na zadnje sam prepričan, da ga »hoče imeti zemlja«. Zato si da napraviti rakev, ki stoji odsej poleg njegove postelje v kateri preleži vso zimo. Janez se pripravlja medtem, vedno pričakujoč očetovo smrti, na ženitovanje. Pridno teče zibelko za otroka, ki se mu ima naroditi. Ko pa zapihajo prve pomladanske sape,

tedaj prešine življenska sila tudi starega Kremena, da se mu obrne na bolje, razbije rakev in prekrži sinove račune. Reza mora od hiše in se oženi z ledinim gruntarjem, Janez postane še nadalje očetov hlapec.

Pisatelj je hotel v Zemlji pokazati kmetiškega človeka v njegovi veliki ljubezni do zemlje in v hrepenenju po lastnem kosu zemlje. Ljubezen do lastne zemlje pride do najkrepkejšega izraza v starem Kremenu, hrepenenje po njej pa v Rezi in Katli. Janez po svoji naravi ni kmet, ker tega hrepenenja ne pozna. Njemu gre le zato, da postane samostojen in da si ustanovi lastno družino.

»Zemlja« je drama polna učinkovitih scen. Našim diletantskim odrom bo izredno dobro došla.

—k Janko Kersnik. Agitator. Roman. »Prosveti in zabavi« 8. zv. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga. Cena broš. 18 Din, vez. 23 Din, poštnina 1,25.

Nova izdaja Kersnikovega romana Agitator je izšla v jako primerni dobi. Pravkar vršče se volilno gibanje nam pomaga primerjati z našimi volilnimi borbami pred 40. leti, ko so se narodno zavedni Slovenci nahajali v najhujšem boju z nemškutarijo. »Agitator« podaja verno sliko takih volitev z vsemi mogočimi spletkami, intrigami in čudnimi zvezami, s katerimi si pomaga do zmage nemškutar Medem, medtem, ko narodni kandidat Hrast odstopi. Med politične boje je vpletena idealna ljubezen Korenova glavnega agitatorja narodne stranke, do Milice hčerke graščaka Boleta, ki jo pa hočejo politični nasprotniki istotako razdreti in onemogočiti.

—k Zadnji dnevi v Ogleju. Izviren roman iz petega stoletja. Spisal Carli-Lukovič, priredil Joža Lovrenčič. Izdala in založila Goriška Matica v Gorici in stane trdo vezana 28 Din, broš. 22 Din. V založbi ima za Jugoslavijo knjigo le Učiteljska knjižarna v Ljubljani.

Že lepo ilustrirana naslovna stran je zelo mična za otroke in nam kaže boje v Ogleju, ki jih opisuje roman. Knjiga pa ni zanimiva samo za otroke, temveč jo bodo kaj radi čitali tudi odrasli. Oglej, to starodavno zgodovinsko mesto, ki je igralo v preteklosti tako veliko vlogo, je danes upropaščeno in neznatno. Roman nam kaže tudi na minljivost narodov in na zgodovinske narodne boje, ki so se odigrali v teh krajih, spominja nas pa na turške pohode in boje, ki so opisani v nešteti knjigah Mohorjeve družbe, po katerih je pri nas mladina in ljudstvo tako rado segalo. Knjigo prav toplo priporočamo!

—k E. Bulwer: Poslednji dnevi Pompejev, roman, II. del. Splošna knjižnica št. 25. V Ljubljani 1924. Založila Zvezna tiskarna in knjižarna. Strani 280. Cena broš. 26 Din, vez. 32 Din.

V »Splošni knjižnici« je te dni izšel kot 25. zvezek tudi drugi del tega prekrasnega romana, ki so ga težko pričakovali vsi ljubitelji lepe knjige. Bulwerjeva pripovedna umetnost je splošno znana in priznana. Njegova dela so prevedena v vse kulturne jezike. Tisočim in tisočim strmečih bralcev pričara veliki angleški pripovednik vedno iznova davno minule dobe s tako resničnostjo in s tako pretesljivostjo, da človek res doživlja one davne čase, ko se je pogrezal stari svet in je vstajalo krščanstvo. Z nepristranstvo resničnega umetnika slika Bulwer vrline in napake starega sveta: življenje razkošnih bogatašev, poganskih svečnikov, trgovcev in krasotic, pa tudi preprostega ljudstva. Vse njihovo govorjenje in početje stoji pred nas s tako jasnostjo, kakor da je skrivnostna sila vzbudila ono, kar je izginilo pred 19. vekovi in nam dovolila za nekaj trenutkov živeti v onem svetu. Krščanstvo vstaja in tiho ruši temelje vsega tedanjega reda. Nevidno se širi, raste in se razpreza, dasi se mu zoperstavljajo Rimljani in Grki z vsemi silami. Med ves ta boj je vpletena ljubavna zgodba dveh bitij, lepe Grkinje Jone in Atenca Glavka. Zavist in spletke starega pohotneža, egipčanskega svečenika Arbaca, je preganjajo pri vsakem koraku in pritirajo naposled nedolžnega Glavka pred levovo žrelo. Tedaj pa se zamaje zemlja, ognjenik Vezuv se odpira in začne sipati pogubo in gorje na mesto Pompeji. Veličastni, groze polni prizori so tako pretresljivi, da človeku zastaja dih, ko zre v duhu to strašno razdejano. Drugemu delu sta pridejani dve pisni pisatelja Plinija, ki je na lastne oči videl pogin Pompejev. Poleg tega je dodejan temu zvezku tudi tolač manj znanih imen itd. za celotno delo.

—k Utva: Kragulčki, zbirka mladinskih pesmi, ilustrirala Ksenija. V Ljubljani 1924. Založila Zvezna tiskarna in knjižarna. Strani 64. Cena originalno vezani knjigi 18 Din.

Utva nam prezentira za Miklavža in Božič eleganten šopek ljubkih gladko zvencev, deloma lirčnih, večinoma pripovednih, marsikje nedolžno-šegavih mladinskih pesmic, ki obravnavajo za nežno otroško dušo zgolj privlačne in lahko razumljive predmete. Ker so verzi gladki in beseda prožna in neprisiljena, se vtisnejo otroku prav lahko v spomin, tako, da so pesmice prav uporabne za prilčne deklamacije. »Kragulčki« so že izšli pred leti v Trstu v prvi skromni izdaji, ki je že davno popolnoma pošla. Sedanja bolj razkošna izdaja, ki je prevzela iz prve izdaje le manjši del bolj priljubljenih pesmic, pa je bistveno pomnožena in spopolnjena z večinoma novimi pesmicami.

Tekstu je dodala Ksenija primerne ljubke ilustracije, ki služijo knjigi v okras in ponazorjenju opevane snovi. Kakor pesmice so tudi ilustracije po svoji tehniki in izvedbi prijetno doimljive za otroško dušo, tako, da se tekst in slike medsebojno spopolnjujejo. Tudi po svoji lični in okusni zunanji opreji in po originalni naslovni vinjeti je knjižica zelo vabljiva. Prepričani smo, da bo za našo najmlajšejo kakor tudi bolj odraslo mladino, kateri je namenjena, kaj mično in primerno Miklavžovo in Božično darilo, kakor sploh za našo šolsko mladino dobrodošlo čtivo. Saj so nekatere teh pesmic že iz prve izdaje prevzete v šolska berila in deloma tudi uglasbene. Gotovo bo tudi iz druge izdaje marsikatera pesmica v te namene dobrodošla.

—k Ljubljanski tip. Satirično psihološki obrabi. Spisal Josip Suhý. Samozaložba: Ljubljana, Gledališka ul. 3/14.

V prav prijetni obliki opisuje pisatelj staro Ljubljano, da ožive v človeku spomini na prošle

čase, onim pa, ki jim ni znano življenje starih ljubljancov, je dana najlepša prilika, da se seznanijo v prav prijetni obliki z njimi. Ljubljana nekdanj, njene piščanke, kofetarice, zapečnjake, filistre, kukavice, škric in frakarje neutolajljive vdove, vseh, prav vseh se dotakne. Vsako zase, tvorijo vsi sestavke, ki so prepreženi s prav zdravim humorjem skupno lepo harmonično celoto. Usodepolna radirka, v privatni predstobi so sestavki, ki se jih čita z užitkom. Tudi nadaljni: Ljubljana v diluvialni dobi, ljubljanski trg, pomniki na trgu, pred glavno pošto, izleti, raz okno predmestne hiše, po Tivoliju itd., itd. vsi sestavki odkrivajo življenje ljubljancov. Tudi vele-sejma, izvoščakov in postreščakov, peric, mlekaric in Kočevarjev se spomni v posebnih poglavjih. Ni izostala tudi nekdanja »špekamra« na rotovžu, Kdor hoče neprisiljene zabave naj kupi knjigo in jo čita. Vredna je denarja in po vsebini in lepi opreji tudi mesta v knjižnici.

Iz naše stanovske organizacije.

Vabila:

= VABILO k seji razširjenega odbora, t. j. vseh odbornikov in njih namestnikov učiteljskega društva za mariborski šolski okraj, ki se bo vršila v nedeljo, dne 11. januarja 1925 ob 1/211. uri v zborovalnici deške meščanske šole v Mariboru, Krekova ulica, po sledečem sporedu: 1. Določitev dneva in dnevnega reda za občni zbor meseca februarja, 2. Pregled računov, 3. Društvenina za 1. 1925. 4. Določitev članstva, 5. Slučajnosti. — Šijanec, predsednik.

Poročila:

+ KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo v ponedeljek, dne 24. novembra 1924 ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopiju v Radomljah. Navzočih je bilo 49 članov in članic.

Otvoritev in poročila. Tovariš predsednik Tomo Petrovec je otvoril zborovanje ter pozdravil vse navzoče. Izrekel je iskrene čestitke tovarišu Šmajdeku, ki je prestavljen iz Krnine za šolskega upravitelja v Št. Vid nad Ljubljano in tovarišu Špenku, ki pride zopet nazaj v kamniški okraj. — Zaključil je svoj pozdravni nagovor z željo, da ostane učiteljsvo vedno značajno. Režimi se menja, značaji pa morajo ostati vedno isti!

Zapisnik zadnjega zborovanja se je prečital in odobril.

Tovarišica blagajničarka je razdelila nato članske izkaznice tistim, ki so poravnali članarino.

Učiteljska samopomoč. Tov. Šmajdek je poročal nato o Učiteljski samopomoči ter vabil navzoče k pristopu. Njegove besede so imele lep uspeh in na novo je pristopilo 30 članov v to koristno društvo.

Predlogi in nasveti. Tovariš Tiran je nasvetoval in predlagal sledeče:

1. Prosim vse one tovariše in tovarišice, ki imajo čas, veselje in dovolj požrtvovalnosti, da bi hoteli sodelovati pri organizaciji okrajnega šolskega odra, v zmislu resolucij pokrajinske skupščine v Krškem, da se oglasijo ustmeno ali pisмено pri meni v svrhu dogovora, kako bi organizirali in pričeli z delom.

2. Zgode se med učiteljsvom slučaji, ki so v enem ali drugem oziru delikatni ter se ne iznesejo pred najbolj kompetentni forum — pred učiteljsko skupščino. Iznašajo se pa zato včasih na način, ki je učiteljski stanovski časti in medsebojnemu tovarištvu vse prej kot v prid. Da se temu pride v okom, predlagam: Vsak prizadeti predloži ali pošli predsedniku v zaprti kuverti pregananten opis dejanskega stanja brez imen ter naj izrecno navede točko, glede katere želi razsodbe tovarištva. Njegovo ime ostane tajno. Tako vprašalno skrinjico imajo uvedeno tudi mnoga druga učiteljska društva in se je zelo dobro obnesla. Primerna je ta oblika tudi za vse ostale predloge, pri katerih želi ostati predlagatelj neimenovan.

Prisilni deleži pri nabavljalni zadrugi v Beogradu. Leta 1921. smo morali korporativno pristopiti k neki uradniški nabavljalni zadrugi v Beogradu, od katere pa nismo dobili ne zadrugne knjižice, ne potrdila o članstvu, ne pravil, sploh ničesar, samo 100 Din so nam odtrgali od plače. Večina se nas je že vdala v usodo, pa po nepotrebnem: Vladna naredba sicer predpisuje vstop v zadrugo, vztrajanje v zadrugi pa ni obvezno. Odstopa od nje nihče ne brani. Odstopivši član ima tudi pravico do vrnitve zadrugnega deleža. Društvo predlaga, da naj poverjenstvo UJU v Ljubljani nasvetuje najkrajšo pot, da dobi učiteljsvo te nasilno mo vzetu dinarje nazaj. Sto članov po 100 Din = 10.000 Din. Če jih damo v podporni sklad za naše učiteljske, nam bodo ti hvaležni, beogradski nabavljalni židje se nam pa smejejo!